

Denis Johnson: Jeesuksen poika | Maailmankirjat

Suom. Heikki Salojärvi. (Basam Books, 2008)

Jani Vanhala

Denis Johnson vie lukijansa nykivän tyyliensä välitykselle suurkaupunkien teollisuusalueiden ruosteisilta lastauspihoilta Keskilännen valtateiden pölyisille pientareille ja sairaaloiden käytävien luonnottomaan valoon. Liikkumat ovat nopeita ja rytmihäiriöisiä noudattaen jonkinlaista old-school piripäille ominaista logiikkaa. Tapahtumien keskus on aina jossain muualla ja vahvimpana tilanteita virittävänä tunnelmana on jonkinlainen odotuksen ja vaanivan unen läsnäolo. Jos on sattunut joskus nuoruudessaan osumaan oikeaan paikkaan oikeaan aikaan, saattaa mieleen nousta se lommoposkinen takatukkaajia kivipestysissä farkkupuvussa kertomassa silmämunat päästä pullistuen, miten deodoranttipurkista voi saada keittämällä pollan todella sekaisin.

Johnsonin tyyli on melko koruton, ja se rinnastuukin tunnelmaltaan luontevammin oletettavempien esikuvien, kuten Kerouacin tai Bukowskin, sijasta varhaisempaan eksistenttialismiin ja absurdismiin, esim. Célineen ja Beckettiin. Novellien nimettömäksi jäävä antisankari tuntuu olevan omassa elämässään ulkopuolinen, merkityksettömien tapahtumasarjojen tarkkailija, joka sulautuu tyhjiin metrotunneleiden, sillanalusten ja palavien roskatynnyreiden viidakkoon. Kirjansa nimen Johnson on napannut Velvet Undergroundin biisistä "Heroin", joka kuvaakin osuvasti Johnsonin tarinoiden mentaalisen maailman tyylyttä, likaisuutta ja ajoittaista harhaisuutta.

Johnsonin kerronta ei kuitenkaan jämahdä 70-luvun populaari- ja huume kulttuurin romantisoinnista kiinnostuneiden koprofiilien tunkiolle, vaan se onnistuu välittämään uuden ja realistisemmän, tosin myös pahasti häiriintyneemmän, ajattelun tason, jolla tarinoiden hahmot jumittavat. Heidän dialoginsa ovat luonteeltaan korosteisen banaaleja, mutta ehkä juuri siksi niin osuvia ja koomisia:

Kun happy hourin aikana maksaa baarimikolle yhden juoman, hän antaa kaksi.

Happy hour kestää kaksi tuntia.

Tai:

"Sepaluksesi on auki", hän sanoi. "Ajattelin että olisi parasta kertoa siitä sinulle."

"Okei", sanoin. Työnsin käden nopeasti haaroihini ja vedin vetoketjun kiinni.

"Aika moni huomasi sen", mies sanoi.

"Okei. Kiitos."

"Eipä kestä", hän sanoi.

Vastaavanlaista elämänviisautta joutuu tosielämässä hakemaan aina karaokepaikkojen nariikoista asti.

Kaiken kaikkiaan Johnsonin novellikokelmasta on hankala keksiä juuri mitään kritisoitavaa. Eräs kokoelman piristävimmistä ominaisuuksista on sen lyhyys. Se on kuin Stoogesin levy, joka koostuu puolen tunnin intensiivisestä, väkivaltaisesta purkauksesta. Sitä ei ole tarkoitettu analysoitavaksi, ja juuri siksi se tavoittaa jotain hyvin olennaista kuvaamastaan maailmasta. Jeesuksen pojalle kehitynee Suomessakin uskollinen lukijakuntansa heti kun se löytää tiensä oikeiden ihmisten käsiin. Nämä ihmiset ovat oletettavasti niitä, jotka ovat tavanneet nuoruudessaan kuvailemani kivipestyssä farkkuvuvussa viihtyvän takatukkaäjän, ja jotka nyt etsivät kirpputoreilta samalaisia kuteita, kun niitä oli kuvattu Trendissäkin.